

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Vannbering

Oppskr. av:

(adresse):

Fylke: Høne

Herad: Valdå Dalsfjord

Bygdelag: Ulvestadbygd

Gard: Ulvestad

G.nr. 160 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *6igi røynsle*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Vannbering.

Frå den fyrste tid eg kann hugse, var det alltid skik å bruk å berre vatn i trebøtte og hisse. Det var hisse me kalla det, og med vatnet og bøttene og hissene heitte det ei vassfer, eller ei lufffer, eller ei hissefer. Det var ei ret type med utholing for halsen slik at den måtte vere god å berre med. Eg hev seg det var brukt vannsle andre stader. Demma ein bar i gjelke bak um halsen og stangen stod over bryst og mage. Trekrakar var det mange som brukte og bar. Det kom jernkraka etter krak og jernlenke var det ein som fekk. Hisse, hisseband og hissekrakar. Kring 1925 var det mesten slutt med trebøtte. I Vassåm stod alltid i fjøsen ferdig til påfylling av vatn når ein bar inni. Det heitte alltid bar inni. Då sloq ein i såm fyrst ten eine luffa og så den andre, med hissene på skuldra. Dei tok ut kring 8 til 10 vassfer. Svår fjøs hadde me spring hule sida, men det hende at

det vart hurt og då måtte me beru vatn me og. Me hadde ikkje so stor så for me fylte vatn i renna som kume drak av eller det gjekk direkte på springen i renna.

3 Det var kalde vøltar og vatne frøis. Det var farsen ikkje so ofte. Då måtte alle mann, då helst kvinnfolk, fiske og slede og store kar å kare heim vatnet på uyrkama; for den frøis aldri. For det ikkje skulde skulpe la me uyrå bakskolmen, me hadde ein gammal rind frå 1814 og so gjeve loket av storegrufta. Men likevel skulpe det, stakkane våre stod stille. Mannfolk var oftest i fiske når slike tunde.

4 Det var helst etter som arbeidet var i frosen. Den som akta eller gav dyra snaf hadde ingenting med vatnet eller mjølking eller brenning. Det var den som byrde dyra som bar vatnet og mjølka og dei var ofte tvo og byrdest af. Til husbruk bar ein lit alle og helst kvinnfolket. Um sonda gane var det mannfolka.

5 No hev alle spring og alt urt leffar eller kvart. Dette hev vore brukt til umlag 1930 over alt, både på gårar og husmannstassar. Og hev og vore med.

6 Det var hurt men ikkje ofte. Når me vasska føy kårde me føytt og stamp og gjeve eller tejele til elva og brukte å vasske der hile sëmaren, hengde der og so føytt og surka det der. Eller la det på blikking.

M.O.R.

I samarbeid med
KULTURGEOGRAFISK REGISTRERING
PÅ VESTLANDET

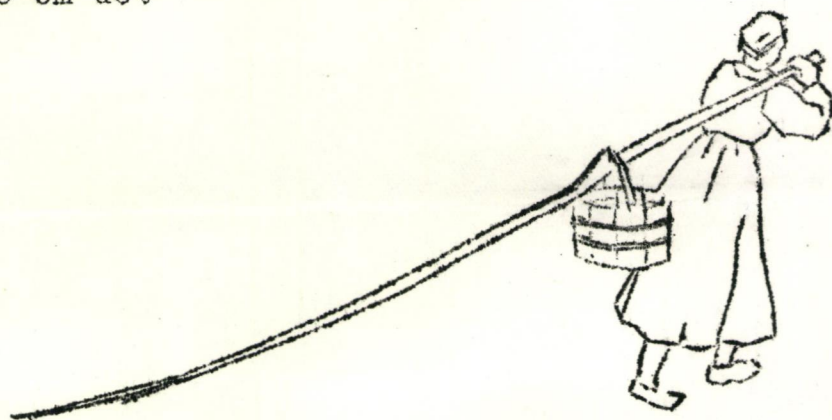
Balsfj.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handteket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Er ikkje kjent med dette.

Ragnh. Waertad
M.O.R. Balsfjord

1988 1966
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING